№ 92. 29 śnieżnia 1916 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy—1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

Pabieda pry Rymniku-Sarat.

28 śnieżnia.

Zachodni teatr:

Paadzinokije adrezki frontu u Flandryi i ŭ zawaroci Sommy byli momentami pad silnym ahniom. Rabota latuczych sił była wielmi znacznaja. Worahi ŭ bitwach na pawietry i ad zaszczytnaho ahnia utracili 8 samalotoŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Szmat dzie na fronci abaroncy naszych akopoŭ adbili nastupleńnia rasiejskich atradoŭ.

Front erc-hercoga Jozefa: Pry Ludowaj, u lasistych Karpatach, niamieckije jegry adbili rucznymi hranatami silnyje rasiejskije patruli. Na adrezku Mestekanesti — wostry ahoń artyleryi. U harach kala dalin Ojtosa i Putna bitwy ažywilisia.

Front Makienzena: Dzień 27 śnieżnia daŭ dziewiataj armii hienerała Falkenhejna pry Rymniku-Sarat poŭnuju pabiedu nad rasiejcami, padwiezienymi dziela zaszczyty Rumynii. Worahi kontratakami wialikimi siłami prabawali adabrać utraczenuju terytoryju. Ataki ich adbity. My prabilisia cieraz nowyje pazycii, zaniatyje rasiejcami ŭ naczy, i dajszli da Rymniku-Sarat i dalej. Dalej na pałudziennym uschodzi niamieckije i aŭstryjackije wojski zdabyli wielmi ŭmacawanyje rasiejskije linii, adbili i tut wostryje kontrataki i, bjuczysia, pasunulisia dalej na paŭnoczny uschod. Worahi iznoŭ mieli wialikije krywawyje straty. Uziaty nami 3.000 pałonnych i 22 kulemioty. Dziewiataja armija ŭ bitwach apošnich dzion uziała ŭ pałon 10.220 rasiejcoŭ.

U Dobrudžy worahi wykinuty z umacawanych hornych pazycij na ŭschodzi ad Maczyna.

Makiedonski front: Na paŭnocznym uschodzi ad woziera Dcrjan, paśla silnaj padhatoŭki ahniom, niekolki anhlickich rot daremna atakawali bоŭharoŭ.

Bouharskije apawieszczeńnia.

SOFIJA (W.T.B.). 27.WII. *Makiedonski front:* Na niekatorych adrezkach frontu — silny ahoń artyleryi. U dalinie Wardara i na raŭninie Saresa — daremnaja praca artyleryi worahoŭ.

Rumynski front: U Dobrudžy monitory worahoŭ abstreliwali Isakiju, Tulczu i Mamudiu. Czaćwiortaja dywizija (Bresłaŭ) paśla wielmi krywawych i upornych bitw zdabyła horny chrybiet Aejlor, hnałasia za adstupaŭszymi worahami i zaniała wychad z hor na pałudni ad Łukawicy. U apošnich bitwach heta dywizija ŭziała 1250 rasiejskich pałonnych, 4 kulemioty i bolsz za 2500 streib.

LUGANO. „Corr. della Sera“ pisze:

Take Joneskn pierarwaŭ usie znosiny z rumynskim prawicielstwam pierarwaŭ i wyjechaŭ zahranicu, kab tam pracawać dziela rumynskaj sprawy.

PARYŽ. »Matin« pisze, szto za adstupajuczymi rasiejska-rumynskimi wojskami jdzie wostraja pahonia. Kali hetak budzie i dalej, dyk rasiejska-rumynskije wojski buduć prymuszeny adyjści nazad na dalokije pazycii.

AFINY. U Afinach adbyłasia wialikaja demonstracija 100.000 dusz proci Wenizelosa. Mitrapalit praklaŭ jaho, i praklaćcia hetaje paŭtaryŭ uwieś narod.

LONDON. »Daily Telegr.« danosić, szto hrecki karol pasłoŭ sajužnikoŭ, szto jon zaraz-že strymaje pierawozku wojsk u Tessaliju i Peloponez, kali zaniatyje staronnikami Wenizelosa astrawy nia buduć urazže addadzieny prawicielstwu.

Sajužniki na heta nie prystajuć i maniacca zrabić nowyje proci Hrecii, kali karol Konstantyn nie pad dascca na ŭsie warunki,

KOPENHAGA. U Pieciarburzi, Maskwie, Kijewi i inszych miestoch Rasiei byli silnyje rabotnickije razruchi s pryczyny czutak szto niamieckaje mirnaje predłažeńnie Rasieja adkinuła. Nie prychilnaje dla Anhlii nastrajeńnie raście z dnia na dzień. Bukanen atrymaŭ mnoha pisiem z hroźbami; pieciarburski hradanaczalnik zahadaŭ achraniać Bukanena i dom anhlickaho pasolstwa.

LONDON. Haława anhlickich socyalistoŭ, deputat Snoŭden, skazaŭ, szto ŭ paczatku nastupajuczaho hodu u Anhlii buduć ahramadnyje rabotnickije demonstracii i wialikije zabastoŭki, kali anhlickaje prawicielstwo nie apawieścić swaich warunkoŭ mira.

LONDON. Amerykanskije palityki žadajuć, kab Ameryka należała da spadziewanaj mirnaj konferencii, kab baranić swaje interesy ad Japonii.

SOFIJA. Z dobra aświedomlenych krynic danosiać, szto hutarki ab miry buduć jeszcze trywać całyje miesiacy. Sajužniki nie adkinuć mirnaho predłažeńnie ale buduć zaciahiwać atkaz da wyhadniejszaho dla ich momentu.

Czarodny numer „Homana“ (nowahodni) wyjdzie u niadzielu 31.XII, wieczaram.

Dziela patreb kraju.

Kožyn dzień ciapier usio bolej i bolej nabližaje nam mir, a razam s tym ludzi ŭsio bolej hutarać i ab razwiazcy pytańnia ab doli naszaho Kraju, zahadywajuczy napiarod, jakaja jana budzie. Jak zaŭsiody ŭ padobnych prypadkach niapeŭnaści, tak i ciapier kožyn praroczyć toje, czaho jamu najbolej choczecca. Bieda tolki, szto nie zaŭsiody jahonamu chacieńniu adpawiedaje karyść naszaj ziamli, žadańnie mnohamiljonnych narodnych hramad.

U nas ludzi redka ahledajucca na pytańnie, jakoje pawinno paŭstać u duszy kožnaho bolej-mieniej intelihientnaho czeławieka: ci toje, szto mnie miła i luba, hetak sama luba majmu narodu, majej baćkaŭszczynie? Žywuczy adno ŭ dumkach-snach i kirujuczysia da zdawoleńnia swajho czysta asabistaho paczućcia, ludzi hetkije kidajuć i ŭ narodnyje massy zierniaty zusim nierealnych, niespaŭnimych žadańnioŭ, katoryje tolki biez patreby adciahiwajuć woczy narodu ad taho, szto jon može i pawinien uziać dy hetak czyniać jamu niepapraŭnuju kryŭdu.

Hetu kryŭdu robiać naszamu Kraju tyje, chto ab doli jaho choczе sudzić nie na hrunci zapraŭdnych patreb jaho, a apirajuczysia na niejkim mirażu, na pierażytkach daŭnaj minuŭszczyny, nawat niezaŭsiody świetłaj... I narod—tyje hramady biełaruskaho i litoŭskaho sielanstwa, katoryje tolki ciapier paczynajuć žyć świedomym žyćciom—nie razumieje hetych ludziej, hladzić na ich, jak na czužyncoŭ, katoryje haworać niejkije pustyje, nikomu niepatrebnyje reczy.

Tak fałszywaja pastanoŭka sprawy hrupaj idealistoŭ u czaści krajowaj intelihiencii padkapywaje znaczeńnie samaj ich sprawy, mo' z hruntu dobraj i sympatycznaj. Ale aśleplenyje jarkim ideałam ludzi nia mohuć zrazumieć, szto narod hladzić na ich pryzywy inszymi waczyma, szto jon swaje palitycznyje ideały apiraje *na patrebach swajej ziamli.*

Patreby ziamli naszaj, heta pawinna być nasza puciawodnaja zorka, katoraja adna tolki i može wywiaści nas na prawilnuju darohu. Heta fundament usielakaj palitycznaj pracy ŭ naszym Kraju, asnowa dziela „palitycznaj orjentacii“. I na hetym fundamenci mohuć i pawinny zyjścisia ŭsie narody naszaj supolnaj baćkaŭszczyny, a jana, jak dobraja maci, roŭna budzie rupicca ab usich synoŭ swaich, katoryje wykažuć synoŭskuju luboŭ da jaje ŭ hetyje czasy ciažkaj niadoli.

I. Mieleszka.

„Liga inorodcoŭ“.

ŽENIEWA. Hieneralny sekretar »Ligi Inorodcoŭ“, bar. Frydryk Roop, napisaŭ Llojdu Džordžu atkrytaje piśmo, ŭ katorym pazywajecca na abiecanku Llojda Džordža baranić małyje nacii i pryzywaje jaho zastupicca za małyje nacii, paniawolenyje Rasiejej.

Ukrainski legion.

Ukraincy, katoryje žywuć u Haliczynie, ad samaho paczatku hetaj wajny pastanawili pryłuczycca da aružnaho zmahańnia centralnych dzieržaŭ z Rasiejej. Z hetym zmahańniem jany zwiazywajuć swaju daŭnuju dumku ab wyzwaleńni ŭsich ukrainskich ziamiel, jakije prynaležać da Rasiei, i ab utwareńni niezaležnaj Ukrainskaj dzieržawy, dy dziela hetaj mety orhanizawali swaju wajennuju siłu — ukrainski legion.

Ciapier, kali paszyreńnie aŭtonomnych prawoŭ Haliczyny hrozić ukrainskamu narodu paszyreńniem panawańnia nad imi palakoŭ, miž ukraincami uzniałosia zamieszańnie. Jak my ŭžo pisali, ich nacyonalny kamitet, kirawaŭszyj usiej ukrainskaj palitykaj, słažyŭ swaje poŭnamoczcza. Ale ideja wyzwaleńnia Ukrainy ad hetaho nie zamierła: palitycznyje sprawy ŭziali u swaje ru-

k, i ukrainskije pasły ŭ wienskim parlamenci razam s pasłami ŭ halickim sejmie, a razam s tym padała swoj hołas i ukrainskaja wajennaja orhanizacija.

„Ukrainśka Bojewa Uprawa“ apawieszczaje hetkuju zajawu u sprawie ukrainskich legionieroŭ — stralcoŭ:

„Kožyn narod kuplaje sabie niezaležnaje miejsco miž inszymi narodami tolki zmahańniem i žertwami. I ukrainski narod može wyniaści sprawu swajho wyzwaleńnia z zabyćcia tolki czynnaj baraćboj. Ciapierasznisja suświetnaja wajna dała nam mahczymaść wystupić aružna dzieła zdabyćcia dla ukrainskaho narodu dzieržaŭnaj niezaležnaści. Utworeny wolaj narodu legion dabrawolcoŭ — ukrainskich siczowych stralcoŭ, jak bajewaja adzinka, prystupiŭ da zmahańnia tam, dzie dla hetaj sprawy było miejsco: u radach wojsk centralnych hasudarstw. Roznyje pieraszkody, s jakimi my spatkalisia pry ładžeńni legionu i pry ŭsich zachodach dzieła jaho paszyreńnia, najlepiej haworać ab niepamierna wialikim znaczeńni jaho akurat dla nas i dla naszaj nacyonalnaj sprawy. Czym horszym stanowicca ahulnaje pałažeńnie ukrainskaj sprawy i ukrainskaho narodu, czym chaładniej buduć adnasicca da naszaj sprawy inszyje czynniki, czym dalej buduć adsoŭwać spaŭnieńnie naszych met, tym bolsz ukrainski narod pawinien rupicca ab toje, kab udzieržać na naležnaj wyszyni swaje nacyonalnyje siły, a tak sama i swaju wajennuju hatoŭnaść. Wajna jaszcze nia skonczena, jaszcze paławinu Haliczyny i ŭsiu Bukowinu dzieržyć najezdczyk. Nia budziem praroczyć ab tym szto nam pryniasie kaniec wajny. Ale nawat pad najciažejszymi udarami i siarod najwialikszych rasczarowańnioŭ my nia možem pazwolić wybić nam z ruk aružže, jakim my boremosia za naszu nacyonalnuju sprawu; my nia možem dapuścić, kab niezaležnyje ad nas prypadki skinuli-by nas biez aporu sa sceny zmahańnia narodoŭ za swaju buduczynu. Dzieła hetaho «Bojewa Uprawa» liczyć kaniecznie patrebnym užyć ŭsiех sposaboŭ dzieła pawialiczeńnia legionu ukr. siczowych stralcoŭ i zwiertajecca da ukrainskaho hramadzianstwa s pryzywam pajści na sustreczu hetamu“.

U Wilni i wakolicach.

—•—

× **Naszym »filoloham«.** U aposznim numery „Homana“ na 1-szaj stranicy byli pamieszczeny najnawiejszyje telehramy, jakich jaszcze nie dała ŭ toj dzień ni adna hazeta, i, miž inszymi, nadrukowana była wiestka s Paryža, szto parlamenckaja kamisija zahranicznych spraŭ pastanawiła prasić premjer-ministra, kab na notu Wilsona niczoha nie atkazywaŭ. Z hetaj pryczyny my ŭ zahałoŭku hazety napisali: »Atkaz« Wilsonu.

Woś hetaje słowo »atkaz« naszy „znaŭcy“ biełaruskaj mowy, katoryje liczać, bytcym jana niczym nia roznicca ad rasiejskaj, zrazumieli u tym znaczeńni, jakoje jano maje u maskaloŭ. Pa rasiejsku „otkaz“ znaczyć „admowa“, — woś, tyje pany i paczali szukać u „Homanie“ telehramy, dzie była by wiestka ab admowie Wilsonu, a, nie znajszoŭszy jaje, stali narekać na naszu hazetu, szto jana bytcym-to daje »sensacyjnyje« zahałoŭki, jakije nie apraŭdywajucca drukawanymi wiestkami.

Hetym „znaŭcam“ biełaruszczyny možem wytłumaczyć, szto „atkaz“, „atkazywać“ pabiełarusku znaczyć toje samaje, szto rasiejskaje „otwiet“, „otwieczat“. Zamiest „atkaz“ biełarusy czasam užywajuć i słowa „adpowiedź“; ale najbolsz paszyren „atkaz“ jak u literatury („Atkaz Jurcy na Panskaje Ihryszcze“ Bohuszewicza), tak i ŭ narodnaj hutarcy („jaki skaz, tazi atkaz“ — narodnaja prykazka).

Nichaj že naszyje „damowyje filolohi“ majuć na hetym prypadku nawuku, szto nielha biełaruskich słoŭ užywać u rasiejskim znaczeńni, bo možna hetak dahawarycca Boh wiedaje da czaho!

× **Światy u Wilni.** Na wulicach i u kramach pieradświatocznaho ruchu sioleta niejak nie było widać. Tolki ŭ dzień kućci, kali wyjszło pazwaleńnie hulać pa wulicach da 2 hadz. ŭ naczy, u wieczary było krychu wialikszaje ažyŭleńnie: zjeŭszy tradycyjnuju kuććiu, ludzi hramadoj iszli u światyni.

Zatoje ŭ pierszyje dni Kalad žyććio znaczna ažywiłosia. Nia hledziaczy na ahulnyje ciažkije warunki, mo' s pryczyny uźniaŭszychsia pierad światami hutarak ab miry, narod śpieszaŭsia pawiesialicca, chto dzie i jak moh.

Ažywilisia i biełarusy. Hetak na druhi dzień Kalad u ich byli ažno try zabawy: u dzień—dziciaczaje świato, sabraŭszaje bolsz za 200 dziaciej dy hramadu baćkoŭ ich; u wieczary — „Na Antokali“ i wieczarynka ŭ Bieruskim Klubie, dy ŭsiudy było poŭna: teatr zapoŭnieu byŭ, jak śled, dy ŭ Klubie ciesnaja haspoda ledźwie mahła stoŭpić niebywały napłyŭ haściej.

Heta — jaszcze adzin dokaz, szto ŭ Wilni, nia hledziaczy na „naklejki“, jakije ludziam naleplajuć roznyje „apiekuny“, biełarusy majuć mocny hrunt, i ich tut nie małaja hramada.

× **Biełaruskaja batlejka.** 26 śniežnia, na druhi dzień Kalad, dla biełaruskich dziaciej z wilenskich achronak była pastaŭlena batlejka, katoruju razyhrali samy dzieci. I układ batlejki, i muzyka, i režyserja — ŭsio zasłužywaje samaj szczyraj pachwały orhanizatarkam. Dyj małyje artysty ihrali s poŭnaj swabodaj, śmieła i prydawali swajmu hołasu naležnuju modulaciju i wyražeńnie, czaho ŭ dziaciej tak trudna dajści. Možna tolki pažaleć, szto batlejku nie pastawili publiczna — dla szyrejszaj publiki.

Dziciaczaje świata zakonczyłosia paczastunkam jak artystoŭ, tak i dziaciej, na katorych batlejka zrabiła wielmi silnaje ŭražeńnie.

× **Ahulna-rabotnicki kulturny sajuz.** 3½ hodu tamu nazad hrupa demokratycznaj intelihiencii roznych nacyonalnaściej naładziła ŭ Wilni kulturna-praświetnaje tawarystwo, katoraje nazywałosia pa-rasiejsku »Wiestnik Znańnia«. Heta była sympatycznaja sproba złuczyć ludziej roznych nacyonalnaściej dzieła supolnaj dla ŭsich sprawy praświety szyrokich narodnych kruhoŭ. Paśla adchodu rasiejcoŭ, kala hodu tamu nazad, demokratyczny charakter tawarystwa jeszcze bolej staŭ pierawažywać, i jano ŭreszci abiarnułosia ŭ czysta rabotnickuju orhanizaciju, zmianiŭszy staroje imia na nowaje: „Ahulna-rabotnicki kulturny Sajuz“. Na pierszych wybarach uradu reformowanaho tawarystwa prajszli predstaŭniki ŭsich krajowych nacij. Z atkrytaj u letku sajuzam rabotnickaj czajnaj karystali rabotniki biez roznicy nacyonalnaściej. Wieczarynki, katoryje paświaczalisia sajuzam pamiaci Tołstoha i Elizy Ožeszkowaj, Szołom-Alejchema i inszych wydatnych predstaŭnikoŭ žydoŭskaj, biełaruskaj i litoŭskaj literatury. Hetak sama mižnacyonalny charakter maje i nowaatkrytaja biezpłatnaja biblioteka-czytalnia im. St. Rulkoŭskaho.

Ciažkoje materjalnaje pałažeńnie rabotnikoŭ u pierežywanym czasi adbiłosia i na pałažeńni sajuza, katory, kab pakryć niedastaczu hroszy i abaspieczyć dalejszaje istnawańnie sajuza, ładzić 31 hetaho miesiaca ŭ sali Krejngiela wieczar internacyonalnaho sztukarstwa pawodłuh wielmi abszyrnaj prahramy. Prahrama budzie składacca z dwoch predstaŭleńnioŭ — u biełaruskaj i žydoŭskaj mowach, deklamacii i śpiewu ŭ-wa ŭsich krajowych mowach, wystupleńnia kancertnaho orkiestra sajuza, plastycznych i zwyczajnych tancoŭ, žywych abrazoŭ (»Praca i kapitał«), loteryi-allegri s czyślenymi cennymi wyihryszami i t. p. Treba dumać, szto wilenskaje hramadzianstwo adhukniecca na pryzyŭ rabotnickaj orhanizacii i szczylna zapoŭnić kancertnuju salu.

× **„Praca“ u Świata.** Złodziei skarystali sa światocznaho czasu i zrabili mnoha kradziežaŭ z uzłomam. Pry Kijeŭskaj wulicy ŭ domie №11 ukrali spažyŭnych praduktoŭ na niekolki-sot marak. Pry Mikałajeŭskaj wul. ŭ czajnaj ukrali hraszyma 30 m. i papirosaŭ na 200 m. Pry Niamieckaj wulicy u składzi futraŭ ukrali skurak na 2.000 m. Znajści winawajcoŭ dahetul nie udałosia.

× **Skoraja pomacz.** U aposznim tydni skoraja pomacz była dadziena ŭ 76 prypadkach. U tym liku karetka skoraj pomaczy wyježdžała 39 razoŭ.

× **Kurs rubla.** Oficyalny—1 m. 90 f.; u bankach pry pradažy—2 m. 18½ f., pry kupli—2 m. 22½ f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

«Na Antokali»

(*Da pierszaj pastanouki 26-XII-1916*)

„Na Antokali“ — heta abrazok z zapraŭdnaho žyććia wilenskaho drobnaho mieszczanstwa, narysawany aŭtaram s poŭnaj psychologicznaj praŭdaj, z zachawańniem miejscowaho kolorytu.

U hetaj pierszaj, dy biazspornа udacznaj „probie piera“ p. F. Olechnowicza razyhrywajecca staraja, jak świet, ale wieczna nowaja historyja. Dziaŭczyna, daczka szawieckaho majstra, Wincentaho Śližyka, pahnałasia za hraszyma i, zabyŭszysia ab szczyra lubiŭszym jaje Jazepie Žalejcy, rabotniku ŭ baćkaŭskim warsztacie, maładym i hožym chłopcu, nie zadumywajuczysia hatowa wyjści zamuž za padžyłaho, brydkaho i skupoha czynoŭnika s poczty, katoramu bytcym-to jaho „amerykanski dziadźka“ adpisaŭ paŭmiljona dollaroŭ. Kali-ž akazałosia, szto toj pamierszyj „dziadźka“ zusim nie radnia Ihnatu Radziwiłłowiczu, Zośka (tak zawiecca daczka Śližyka) zrazu adwaraczywajecca ad nieudaczliwaho „bahatyra“ i wiertajecca da swajho pakinutaho Jazepa.

Historja heta narysowana žywymi krasaczнymi kolerami, i zdajecca, bytcym usie asoby pjesy: Śližyk, žonka jaho, Zośka, adoratar aposzniaj Jazep, Ihnat Radziwiłłowicz i doŭhi rad inszych—usio heta žywyje typy, niedzie ŭžo baczenyje, spatykanyje. Ale udaczu pjesy dapoŭnili artysty, ihrajuczy žywa, wielmi naturalna, s temperamentam.

Wincentaho Śližyka — staroha pjanicu—znamienita ihraŭ sam aŭtar i režyser pjesy, F. Olechnowicz, ŭžo dawoli znany sa sceny. Jon zrazu ŭziaŭ prawilny ton i abdumanna, biez szaržu, prawioŭ swaju rol ad paczatku da kanca, wyzwaŭszy haraczyje opleski ŭžo samym swaim wychadam na scenu. Duža dobry byŭ i Ihnat Radziwiłłowicz (F. Žakoŭski)—typ akuratnaho da pedantyzmu słužaki, skupoha, dy nia złoha czeławieka, katory, atrymaŭszy wiestku ab miljonnaj spadczynie, nie dziare nosa ŭwierch, a chocze ažanicca z biednaj dziaŭczynaj i hatoŭ pamahczy inszym swaimi hraszyma, choć pryrodnaja skupaść wysywaje ŭ duszy jaho ŭnutrenaje zmahańnie. Trejciuju s hłaŭnych mužczynskich rolej—Jazepa Žalejki—ihraŭ P. Boroŭski. Tut, aprycz scenicznych zdolnaściej, patrebien byŭ dobry hołas, i z hetaho boku p. Boroŭski zasłužyŭ szczyraj pachwały. Dyj hołas jaho ŭžo szmat kamu ŭ Wilni znajomy, i my swaimi pachwałami tolki budziem paŭtarać ahulny pahlad na jaho.

Dobraj partnerkaj Jazepa była ŭ roli Zośki p. Lala Menke. Jaje ihra adznaczywałasia poŭnaj swabodaj i naturalnaściu, choć heta było pierszaje wystupleńnie jaje na scenie. Duety, adśpiewanyje jeju razam s p. Boroŭskim, publika nahradziła doŭhimi opleskami. Szkada tolki, szto ŭ czasi śpiewu trudna było daczucca słoŭ, katoryje stanowiać czaść akcii.—Druhi žanocki typ: pani majstrowaj, Michaliny Śližykowaj,—ihrała p. K. Stefanowiczanka. Artystka wyjawiła niezwyczajny temperament i swabodu, stwaryŭszy jak ihroj, tak i charakteryzacijej wielmi žywy i charakterny typ. Dobra ihrała siastru Michaliny, Barbaru, katoraja ŭ kancy wychodzić zamuž za Ihnata, p. A. Sakowiczanka. My ŭžo nie raz baczyli jaje ŭ rolach starych bab, katoryje jej zaŭsiody dobra ŭdajucca,—i tut ihra jaje mahła kožnaho zdawolić. Ale treba szczyra skazać, szto Barbara była zalisznie maładaja.

Aprycz hetych hłaŭnych asob pjesy na sceni prajszoŭ doŭhi rad wielmi charakternych epizodycznych typoŭ. Tut była i jazyczliwaja kramnica Maciejowaja (p. S. Kaminskaja), zwierchny wyhlad katoraj tak dobra adpawiedaŭ jaje charakteru; i sprytny handlar Aron (p. H. Kodź), i reporter miestowaj hazety (p. Puodžiunas), i zarubacz Anufry (p. J. Wałachowicz) i inszyje bolej ci mieniej udacznyje druhoradnyje fihury—likam bolsz 20. Usie jany stwaryli udacznuju całaść, dy tolki statysty nie adpawiedali staŭlanym im wymoham.

U trejcim akci, katory razyhrywajecca ŭ Werkach — u restarannym sadoczku, byli dźwie wielmi sympatycznyje attrakcii. Pierszaja—heta charakterystycznaja polka, jakuju tancawali 4 pary; hety taniec artysty na žadańnie publiki pawinny byli tancawać dwa razy, wyzywajuczy doŭha niamoŭknuŭszyje opleski. Druhaja—to była para žebrakoŭ, akurat takich, jakich možna ŭ nas baczyć na festach u Kalwaryi (p.p. K. Juchniewicz i E. Błažewiczanka). Pry znamienitaj charakteryzacii i ihry, žebraki, adnak śpiewali krychu zadoŭha, dy lisznim szaržem žebraczki pamienszyli sympatycznaje naahuł ŭražeńnie.

Orkiestr spoŭniŭ swaju zadaczu, jak śled. Muzyka, naahuł, melodyjnaja, asnowanaja na znajomych matywach, wielmi ažyŭlała akciju. I całaść—pry udacznym dabory sił i pad dobrym kirunkam samoha aŭtara—dała adzin z najlepszych biełaruskich dramatycznych wieczaroŭ, jakije my baczyli dahetul u Wilni.

Cyrk byŭ powien publiki, katoraja horacza witała artystoŭ i zasłužonaho aŭtara-režysera. Aposzniamu byli padadzieny: wialiki kosz s kwietkami i cenny padarunak.

Razychodzilisia ŭsie s poŭnym zdawoleńniem i z nadziejaj, szto „Na Antokali“ nia skora zojdzie sa sceny biełaruskaho teatru. Jak my czuli, ŭ czasi świat pjesu hetu buduć ihrać druhi raz (na Nowy Hod).

A.

„Wiln. Ztg.“ ab premjery „Na Antokali“, miž inszym, pisze:

„Treba szczyra witać žywyje siły, katoryje swajej pracaj dalej razwiwajuć kulturnaje žyćcio biełarusoŭ i dajuć jamu swaju ŭłasnuju scenu...

„Ihra była znamienitaja. I pieśni i duety wypaŭnieny dobra. Trebało-b tolki chutczej zmieniać dekoracii.

„Aŭtor, katory ihraŭ rol haspadara szawieckaho warsztatu nadta dobra, spatkaŭ sa swajej pjesaj dobry pryjom publiki i byŭ szczyra witany. Nichaj heta budzie dla jaho paddzieržkaj dziela dalejszaj tworczaj pracy“.

Apawieszczeńnie.

Ab pazwaleńniach dla cywilnych žycharoŭ u mieżach upraŭleńnioŭ Wilna-Suwałki i Litwa na padarožu piechatoj za hranicami ich pawietu.

Zmieniajuczy cyfru III 1a zahada Ober Ost Vfg. A. 3000.III z 10.X.1916 h. Spisu Prykazoŭ i Zahadoŭ Ob. Ost, cyfra 437, dla ziamiel upraŭleńnioŭ Wilna-Suwałki i Litwa, s pryczyny nieparadku z bandami, zahadywajecca

na dalejszy czas,

kab kožnaja cywilnaja asoba, bolsz 10 hadoŭ wieku, katoraja zbirajecca ŭ padarožu za miežami swajho pawietu, mieła ustanoŭlenaje pamienionaj cyfraj pazwaleńnie na piśmie nawat i tady, kali idzie piechatoj.

Hauptquartier Ost, 28 listapada 1917

Ad Oberbefehlshaber'a Ost,
Der Oberquartiermeister
padp. v. Eisenhart.

Ab wyszejpisanym hetym apawieszczajecca dla wiedama žycharoŭ kraju.

Wilna, 22 śniežnia 1916 h.

Der Deutsche Stadthauptmann
Polizei Verwaltung
z. m.
Kessler,
Kapitan.

Z USIAHO KRAJÙ.

Arenda wod.

KOSZEDARY. Naczalnik Koszedarskaho (raniej Trockaho) pawietu apawieszczaje ab zdaczy u arendu dziela łoŭli ryby ŭsich stajaczych i ciakuczych wod u pawieci.

Kurs marki.

HRODNIA. Tut u prywatnych operacijach marku prynimajuć pa 46 kap.; heta — niazhodliwa z oficyalnym kursam i wyzywaje kary.

Łakomy tawar.

NIŽNIJE SZANCY (pad Koŭnaj). 23.XII, miž 5 i 6 hadz. wieczara ŭ fabrycy Szmidta była zroblena kraža z uzłomam. Ukradzieny 36 pudoŭ ćwiakoŭ da botaŭ.

Narada.

SUWAŁKI. Hetymi dniami tut adbyłasia narada predstaŭnikoŭ žycharoŭ pad marszałkoŭstwam burhomistra. Razhledali hetkije pytańnia: 1) karmleńnie narodu i ahulnyje ekonomicznyje kroki; 2) medycznyje i weterynarnyje sprawy; 3) sprawy daroh; 4) apieka nad biednymi; 5) szkolnyje sprawy. Narada wyskazałasia proci atkryćcia tawarystwa ŭzajemnaho kredytu, bo ciapier jano niepatrebno, dyj hetkaje t-wo nie mahło by mieć kredytu.

WIESTKI Z RASIEI.

„Wajna da kanca!“

PIECIARBURH. Rasiejski minister zahranicznych spraŭ skazaŭ adnamu karespandentu hetak:

„Pasla wajny wajenny sajuz miž Rasiejej, Francijej i Anhlijej uzmacujecca ekonomicznym sajuzam. Wajna budzie trywać da pabiednaho kanca. Nota Wilsona nia može pieremianić pałažeńnia. Sajuźniki adkinuć jaho prajekt i zajawiać jeszcze raz, szto jany buduć wajewać datul, pakul nia buduć wiernieny straty zniszczenych ziamiel i pakul nowaja suświetnaja wajna nia zrobicca niemahczymaj. Buduć zroblieny nowyje wajennyje kroki, kab skonczyć z niapeŭnaj palitykaj Hrecii.

Marszałak Dumy, Rodzianko, skazaŭ, szto jaszcze nie nastaŭ czas dla pierehaworoŭ ab miry. Ab im možna budzie hawaryć tolki tady, jak Niamieczczyna budzie zusim razbita, kali možna budzie źrabić taki mir, katory zabaspieczyć ŭwieś swiet ad nowaho prallićcia krywi.

Milukow zajawiŭ:

„Pry ciapierasznim pałažeńni nia može być nijakaj dumki ab pasrednictwie. Predłažeńnia Rasiei niemcam i niamieckije — Rasiei nia buduć pryniaty, bo ich ciapier pryniać nielha.“

Razjezd Dumy.

PIECIARBURH. Hasudarstwienaj Duma 17 śniežnia (st.st.) razjedziecca na Kaladnyje Światy. Zasiedańnia pacznucca nanowa 9 studnia.

Nowyje pieramieny.

LONDON. „Times“ danosić s Piecierburha, szto premjer-minister Trepow pajechaŭ u impieratarskuju błaŭnuju kwateru. U dumskich kruhach netu padarožu zwiazywajuć z ważnymi pieramienami ŭ gabinecie ministroŭ.

Padwoz amunicii.

LONDON. »The New Age« pisze, szto rasiejskije fabryki amunicii mohuć wyrabić u miesiac tolki 30.000 hranat, a resztu treba prywazić z zahranicy. Z hetaho widać, jakoje wialikaje czysło hranat Rasieja pawinna prywazić z-za mież hasudarstwa i jakoje wostraje ŭ jej pytańnie ab amunicii.

Wajenny nalot na Finlandiju.

PIECIARBURH. P.T.A. danosić, szto rasiejskaje prawicielstwo nie zbirajecca spynić siły zakona 1912 hodu, pawodłuh katoraho finlandcy zamiest wajennaj słužby pawinny płacić asobny padatak.

Z usiaho świetu.

Zabastoŭka rabotnic.

ŽIENIEWA. Zabastoŭka ŭ fabrycy snaradoŭ Panhard, ŭ Iwry, paszyrajecca. Jana zachapiła ŭsich rabotnic, czysłom 5.000 dusz. Kažuć, szto pryczynaj zabastoŭki było žadańnie rabotnic palepszyć warunki ich žyćcia.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

25.XII. **Zachodni teatr:**

U zawaroci Witczeta ad czasu da czasu silnaja artyleryjskaja bitwa. U inszych armij bajewaja rabota była zwyczajnaja.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na pałudziennym zachodzi ad Stanisławowa, pry Lisiecu, aŭstryjackaje wojsko adbiło niekolki rasiejskich nastupleńnioŭ.

Front erc hercoga Jozefa: Pry Czymbrosławie Wialikaj naszy patruli niekolki razoŭ adbili rasiejskije atrady. Na poŭnaczy ad Sozmeca, ŭ dalinie Ojtosa, atakawaŭszyje rasiejcy dwojczy adbity naszym zaszczytnym ahniom.

Front Makienzena: U Wialikaj Wałachii uznialisia nowyje bitwy.

Makiedonski front: Niczoha wydatnaho.

26.XII. **Zachodni teatr:**

Na paudzinokich adrezkach frontu Ipra, naabapoł kanała Labasse i na zachodzi ad Lensu ahoń artyleryi uzmacawaŭsia. Nastupleńnia silnych atradoŭ anhliczan byli adbity niekolki razoŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na nižnim Stochodzi ahoń rasiejskaj artyleryi byŭ macniejszy, czym zwyczajna.

Front erc-hercoga Jozefa: Na wiarszynie Lndowaj, u lasistych Karpatach, momentami krapczejszy ahoń artyleryi. U dalinie Neagra, na paŭdni ad Dorna Watra, adbity nastupleńnia rasiejskich patruloŭ.

Front Makienzena: U bitwach na raŭninie Wialikaj Wałachii i kala hor pry Rymniku-Sarat u aposznije dni ŭziaty ŭ pałon 5.500 rasiejcoŭ. Uczora niamieckije dywizii razam s pryłuczenymi da ich aŭstryjackimi bataljonami zdabyli szturmam wiosku Filipesti (la czyhunki Bacaŭ—Braił), katoraja uporna baraniłasia, a tak sama sumiežnyje z abodwych bakoŭ silna ŭmacawanyje rasiejskije pazycii.

Makiedonski front: Udacznyje patrulnyje nastupleńnia baŭharskaj piachoty na paŭnocznym zachodzi ad Manastyra. U dalinie Czernaj — wostry ahoń artyleryi.

27.XII. **Zachodni teatr:**

U zakrucie Ipra i na paŭnocznym bierazi Sommy—wostraja artyleryjskaja bitwa; u wieczary pad daždžom jana asłabieła.

U bitwach na pawietry worahi utracili 9 samalotoŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na adrezku Hrabie-ka, na paŭnocnym zachodzi ad Załoža, aŭstryjacka-wenhierskije atrady ŭziali 32 pałonnych i 2 kulemioty.

Front erc-hercoga Jozefa: Nia liczuczy patrulnych styczek i momentami silnaho ahnia artyleryi na ŭschodnim bierazi Złatoj Bystrycy, bajewaja rabota była słabaja. U dalinie Ojtosa—artyleryjskaja bitwa.

Front Makienzena: 9-ja armija ŭ bitwach, trywaŭszych 5 dzion, u niekolkich punktach prarwała rasiejskije pazycii, uporna baraniŭszyjesia i złoženyje z niekolkich linij z dracianymi zaharadziami. Na pałudziennym zachodzi ad Rymniku-Sarat jany zdabyty ŭsie na szyryni 17 kilometroŭ. Dunajskaja armija hetak sama ŭłamałasia na froncí worahoŭ, zdabyła krepka ŭmacawanyje wioski i prymusiła worahoŭ adyjści nazad—na pryhatawanyje zahadzia na poŭnaczy pazycii. Bitwy byli nadta wostryje. Krywawyje straty u worahoŭ niezwyczajna wialikije. Ad 22 śniežnia worahi utracili 7.600 dusz pałonnymi, 27 kulemiotoŭ i 2 minamioty. Czysło pałonnych, uziatych dunajskaj armijej, bolsz za 1.300 dusz.

U Dobrudžy, atakujuczy pieradmostnyje forty Maczyna, my dajszli udaczy.

Latuczyje karabli i eskadry samalotoŭ udaczna pracawali za frontam worahoŭ, napadajuczy na ważnyje žaleznadarožnyje budoŭli.

Makiedonski front: Biez wialikszych bitw.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 24.XII. **Uschodni teatr:** (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Na płoskahoryi Karst — momentami wostry ahoń artyleryi.

U naczy z 22 na 23 śniežnia 4 naszy minanoscy zatapili u praliwie Otranto dwa arużnyje wartaŭniczyje parachody worahoŭ. Wiertajuczysia nazad, im zastupili darohu nia miensz 6 minanoscoŭ worahoŭ. Pačzałasia wostraja artyleryjskaja bitwa. Adzin niepryjacielski minanosiec zaharэŭsia; try inszyje byli papsowany. U nas zabit 1 czeławiek.

WIENA. 25.XII. **Uschodni teatr:** (hl. niamieck. apaw.).

Italjanski teatr: Biez wydatnych prypadkoŭ.

WIENA. 26/XII. **Uschodni teatr:** (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Biez asabliwych prypadkoŭ.

WIENA. 27.XII. **Uschodni teatr.** (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Biez pieramien.

Padwodnaja wajna.

BERLIN. Naczalniku adnej padwodnaj łodki, kapitanu-lejtenantu Walentyneru, Impieratar daŭ order „Pour le Merite“. Walentyner swajej padwodnaj łodkaj zatapiŭ 128 karabloŭ, jomkaściu razam na 228.000 tonn.

Nahrada Žoffru.

PARYŽ (Hawas). Prawicielstwo, dziela adznaki zasłuh Žoffra, pastanawiło dać jamu tytuł marszałka Francii.

Za mir.

RYM. Papież pryniaŭ św. Kollegiju, katoraja na uroczystaj aŭdyencii winszawała jaho. Papież skazaŭ, szto jon cieszycca s pryczyny pryznańnia św. Kollegijej jaho pracy dziela ablahczeńnia ciżaraŭ wajny.

BERLIN. Niamiecki minister zahranicznych spraŭ addaŭ amerykanskamu pasłu atkaz na predłażeńnie Wilsona, ŭ jakim miż inszym haworycca:

«Impieratarskaje prawicielstwo, żhodna sa swajej zajawaj 12 śnieżnia, predłahaje nieadkładajuczy sazwać predstaŭnikoŭ wajujuczych hasudarstw u jakim-budź neutralnym miejscy».

WIEŇA. Aŭstryjackaje prawicielstwo na predłażeńnie prezydenta Amerykanskich Złuczenych Sztatoŭ atkazało notaj, u jakoj, miż inszym, skazano:

„Na mocy swajej zajawy z 12 śnieżnia, u jakoj wykazywajecca zhoda wiaści pierehawory ab miry, prawicielstwo predłahaje skory sazyŭ predstaŭnikoŭ wajujuczych dzierżaŭ u jakim-budź neutralnym miejscy zahranicaj".

ŽENIEWA. Hiszpanskaje prawicielstwo addało ŭ Rymie not, pryłuczajuczysia da not Wilsona i Szwejcaryi.

Za wajnu.

PARYŽ. Na naradzi socyalistycznaho nacyonalnaho kongresa anhlicki minister Henderson i człen anhlickaj Nižniaj Pałaty Roberts u swaich pramowach zajawili, szto wajna pawinna trywać datul, pakul nie udascca dajści doŭhaho mira.

Haława belhijskich socyał-demokratoŭ, Wanderwelde, skazaŭ, szto treba zmahacca da wyzwaleńnia Belhii, Serbii i francuskich ziamiel, dy pakul nielha budzie dajści takoha mira, katory daŭ by mahczymaść adbudawać rabotnicki internacyonał.

PARYŽ. U deklaracii Senatu, miż inszym, skazano:

„Senat paćwierdżaje, szto Francija nia może mirycca z worahami, katoryje zanimajuć jaje ziamlu. Senat pastanawiŭ wiaści wajnu, da jakoj Franciju prymusili, da pabiednaho kanca. Jon wykazwaje dawierje prawicielstwu, kab jano zrabiło najbolej enerhicznyje kroki dziela materjalnaj pierewahi Francii nad worahami i kab pad adnarodnym i enerhicznym kiraŭnictwam złuczyło siły staronki s siłami sajuźnikoŭ".

BERLIN. „Lok. Anz." pisze: »Kali prezydent Złuczenych Sztatoŭ paprosić naszych worahoŭ, kab pasłali swaich upoŭnamoczenych u neutralnaje miejsco dziela pierehaworoŭ ab miry, dyk my ŭsio jaszcze nie spadziajemsia, kab jamu ŭdałosia dajści udaczy ŭ Londoni, Paryžu, Pieciarburzi i Rymie«.

Pangiermanistycznaja «Tägl. Rundschau» pisze:

„Zadańnie naszaho prawicielstwa razwiazać sporku biez rad i pomaczy neutralnych i tolki asabistymi pierehaworami daje nam zawierennie, szto Niamieczczyna enerhiczna wystupić proci taho, kab u heta mieszalisia niewajujuczyje."

JASSY. 24 śnieżnia iznoŭ atkryŭsia rumynski parlament. U tronnaj pramowie karol skazaŭ, szto wajna budzie trywać da akaŭczacielnaj pabiedy.

Spis wajena-pałonnych naszaho kraju.

Z Wilni i Wilenskaj huberni.

Tabor dla wajenna-pałonnych Bůtow.

Biełarusy:

I. Inspektion.

Kasiak Anton, Wilnia.
Bochan Władsimir, „
Joda Ściepan, „
Juszkiewicz Wincenty, „
Pośled Cichan, „
Hiuka Dźmicier, „
Lencewicz Lawon, „

II. Inspektion.

Bosko Siarhiej, Wilnia.
Pilekoj Abram, „
Siarhiejeŭ Raman, „
Kazulin Iwan, „
Kuźmin Konstancin, Oszmiana.
Raj Wasil, „
Kojra Pawał, Wilnia.
Karniej Iwan, Dzisna.
Łucki Michaił, Bielei.

III. Inspektion.

Lalika Andrej, Wasilki.
Strachoŭ Anton, Harodnia.
Szapiczka Konstancin, Wilnia.
Kareniuk Michaił, Lida.

V. Inspektion.

Czelaloŭ Alaksiej, Szarahino.
Wojtowicz Trafim, Łatyhol.
Karlonak Piotr, Słabodka.

VII. Inspektion.

Barodzicz Pawał, Zaścienki-Aharodniki.
Bielko Habryel, Prucy.
Nachaj Jakim, Rom.
Barys Piotr, Łazowiczy.

Litwiny:

Debesis Wincenty, Wilnia.
Kaniewicz Jazep, „
Krasoŭski Anton, „
Misejkis Stanisłaŭ, „
Petrowicz Adolf, „
Pietuch Zyhmunt, „
Paławinka Anton, „
Czepinis Benedykt, „
Trynkun Piotr, „
Wilkoŭski Jazep, „
Wokienas Jonas, „
Lejszis Sylwestar, „

II. Inspektion.

Drus Jazep, Deisna.
Jaksz Michaił, Świenciany.

III. Inspektion.

Pieciul Kazimir, Lida.
Saroka Karol, Soroktatar.
Morchart Spirydon, Telesinski.
Rychter Władysłaŭ, Wilnia.
Wojdak Anufry, Etulany.

IV. Inspektion.

Swejnak Wilhelm, Wilnia.
Jakutis Aleksandar, „
Anusojtis Władysłaŭ, „

VI. Inspektion.

Sakałoŭski Anton, Laśniki.
Unganis Juryj, Tarowsk.
Puncus Stefan, Bolenos.
Łarczeŭski Adolf, Dakudowo.
Łaposzeŭski Iwan, Oszynajewo.
Łobko Ihnat, Dakudowo.

Wialikarusy (?)

Filistowicz Ilja, Wilnia.
Samal Siarhiej, „

II. Inspektion.

Gnilewicz Anton, Wilnia.

III. Inspektion.

Miszuk Władzimir, Biełaja.
Krukow Wasil, Wilna.
Polanin Barys, „
Łohin Jazep, Menouta(?)
Poczkin Mikałaj, Juczkowo,

IV. Inspektion.

Szabłoŭski Iwan, Szarkoŭszczyna.
Szutiłow Iwan, Wilnia.
Nowiczonak Władzimir, Wusońcy.

VIII. Inspektion.

Amieljanowicz Iwan, Wilnia.
Tamaszeŭski Franc, „

Ukraincy:

II. Inspektion.

Cecuk Władzimir, Wilnia.

IV. Inspektion.

Dutko Ściepan, Wilnia.

(Dalej budzie).



Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.